

Person Perthnasol	Ymchwiliad	Dyddiad rhoi hysbysiad penderfynu	Canfyddiadau a dyfarniad y Comisiynydd
<p><u>Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent</u></p>	<p>CS1170 Derbyniwyd cwyn gan aelod o'r cyhoedd am ddiffyg defnydd Ymddiriedolaeth Hamdden Aneurin (yr Ymddiriedolaeth) o'r Gymraeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar ei wefannau - ar ei gyfryngau cymdeithasol - ar rai arwyddion mewn lleoliadau y mae'n eu rheoli. <p>Mae'r Ymddiriedolaeth yn darparu gwasanaethau sy'n cael eu hyrwyddo gan y gwefannau a'r cyfryngau cymdeithasol hyn ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent (y Cyngor). Maent hefyd yn rheoli'r safle ble gosodwyd yr arwyddion ar ran y Cyngor. Mae dyletswydd ar y Cyngor felly i sicrhau fod y ddarpariaeth yma'n cydymffurfio â safonau'r Gymraeg.</p>	04/06/2024	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd</p> <p>Yn yr achos yma, nid oedd tudalennau Cymraeg ar y gwefannau canlynol, yn groes i ofynion safon 52:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gwefan gorfforaethol yr Ymddiriedolaeth (www.aneurinleisure.org.uk) - gwefan canolfannau a gwasanaethau hamdden BG Life (www.bglife.co.uk) - gwefan Parc Bryn Bach (www.parcbrynbach.co.uk) - gwefan Tŷ a Pharc Bedwellty (www.bedwelltyhouseandpark.com) <p>Roedd cyfrifon cyfryngau cymdeithasol yr Ymddiriedolaeth yn cyhoeddi gwybodaeth a negeseuon yn Saesneg yn unig. Roedd hynny'n groes i ofynion safon 58.</p> <p>Gosodwyd rhai arwyddion uniaith Saesneg ym Mharc Bryn Bach. Roedd hynny'n groes i ofynion safon 61.</p> <p>Wrth i'r ymchwiliad fynd rhagddo, cyhoeddodd yr Ymddiriedolaeth fersiwn Gymraeg o wefan gorfforaethol yr Ymddiriedolaeth (www.aneurinleisure.org.uk) a gwefan BG Life (www.bglife.co.uk).</p> <p>Fe wnaeth yr Ymddiriedolaeth hefyd godi arwyddion dwyieithog i gymryd lle yr arwyddion uniaith Saesneg, a chywiro'r testun Cymraeg gwallus ar yr arwyddion eraill.</p>

Gosodwyd camau gorfodi er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn mynd i'r afael â'r methiannau eraill i gydymffurfio, ble nad oedd y Cyngor wedi gwneud hynny o'u gwirfodd.

Safon 52, 58 a 61 – Methiant

Safon 55 – Dim methiant

Gweithredu Pellach

Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i'r Cyngor gynnal adolygiad er mwyn sefydlu pa rai o'r canlynol mae Ymddiriedolaeth Aneurin yn darparu ar ei ran:

- Tudalennau a gwybodaeth a gyhoeddir ar ei wefannau
- Cyhoeddiadau ar ei gyfrifon cymdeithasol
- Arwyddion a arddangosir

Gofyniad i baratoi cynllun gweithredu yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i'r Cyngor, ar sail canfyddiadau'r adolygiad, baratoi cynllun gweithredu at y diben o sicrhau cydymffurfiaeth â safonau 52, 58 a 61.

3. Rhaid i'r cynllun gweithredu gynnwys y wybodaeth ganlynol:

- Disgrifiad o'r camau y bydd y Cyngor yn eu cymryd i gydymffurfio â'r safonau
- Amserlen ar gyfer cyflawni'r camau y bydd y Cyngor yn eu cymryd i gydymffurfio â'r safonau. Ni ddylai'r amserlen fod yn fwy na 6 mis o ddyddiad cymeradwyo'r cynllun.
- Eglurhad o bwy fydd yn gyfrifol ac yn atebol am gymryd pob un o'r camau yn y cynllun.

			<p>- Sicrhau bod gan aelodau o'r Uwch Dim Rheoli rôl wrth graffu ar gynnydd. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.</p>
<p><u>Cyngor Caerdydd</u></p>	<p>CS1213 Cwyn am ddiffyg gwasanaeth Cymraeg ar fwy nag un achlysur yn nerbynfa Llyfrgell Ganolog Caerdydd.</p>	<p>04/06/2024</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Y gofyniad perthnasol i'r ymchwiliad yw safon 64. Mae'r Cyngor yn cadarnhau nad oes siaradwr Cymraeg yn gweithio ar dderbynfa'r llyfrgell bob amser, ac felly nid oes modd darparu gwasanaeth derbynfa yn Gymraeg bob amser. Mae hyn yn fethiant i gydymffurfio gyda safon 64. Mae'r Cyngor eisoes wedi rhoi camau ar waith i annog staff i ddysgu Cymraeg, ac mae cynllun recriwtio wedi ei baratoi ar gyfer y misoedd nesaf. O ganlyniad, nid wyf am gymryd camau pellach mewn perthynas â'r methiant.</p> <p>Safon 64 – Methiant</p> <p>Gweithredu Pellach <u>Safon 64</u> Dim gweithredu pellach o ganlyniad i gamau sydd eisoes ar waith gan y Cyngor i gywiro'r methiant.</p>
<p><u>Cyngor Dinas a Sir Abertawe</u></p>	<p>CS1209 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni ei bod wedi derbyn e-bost gan Theatr y Grand, Abertawe yn cynnwys dolen i arolwg yn y Gymraeg, oedd yn arwain at dudalen we Saesneg. Wedi hyn, cafodd yr arolwg ei dynnu o'r wefan, a gosodwyd neges uniaith Saesneg ar y</p>	<p>13/05/2024</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Y gofyniad perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safon 50. Gan fod y Cyngor wedi cyflwyno tystiolaeth oedd yn cadarnhau bod fersiwn Gymraeg o'r arolwg wedi bod ar gael, ni fu methiant i gydymffurfio gyda safon 50. Er hyn, rwy'n annog y Cyngor i sicrhau ei fod yn datgan yn glir ar fersiwn Saesneg ffurflenni sydd at ddefnydd y cyhoedd, bod fersiwn Gymraeg hefyd ar gael.</p>

dudalen yn rhoi gwybod fod y cyfnod ar gyfer ymateb i'r arolwg wedi dod i ben.

Safon 50 – Dim methiant

CS1195 Derbyniwyd cwyn gan yr achwynydd am y broses o gofrestru lle i blentyn mewn ysgol yn nalgylch y Cyngor oedd yn cynnwys nifer o wallau wrth gyflwyno'r cais ar wefan a ffurflen gofrestru electroneg Cymraeg y Cyngor.

Yn benodol, roedd yr achwynydd yn nodi:

- Nad oedd gwefan y Cyngor a'r broses ymgeisio ar gyfer cofrestru plentyn mewn ysgol ar gael yn gwbl Gymraeg, er bod dewis ysgolion Cymraeg yn opsiwn;
- Derbyniodd gadarnhad o gofrestriad ei phlentyn mewn ysgol cyfrwng Cymraeg yn Saesneg yn unig;
- Roedd cyfeiriad cartref yr achwynydd yn ymddangos ar gwmp lenni uniaith Saesneg, heb opsiwn Cymraeg; a
- Bod y Cyngor ond wedi cyflwyno gohebiaeth safonol yn Saesneg yn unig heb unrhyw ohebiaeth Cymraeg, er i'r achwynydd gyflwyno'r cais yn Gymraeg ar

10/05/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Yn yr achos yma, mae'r wefan, y dewislenni a'r cwmp lenni ar ffurflen gais am le mewn ysgol ar wefan y Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol ac yn groes i ofynion safon 52. Mae'r wefan a'r broses ymgeisio am le mewn ysgol o fewn dalgylch y Cyngor yn groes i ofynion safon 56. Yn ogystal, mae'r gohebiaeth dderbyniodd yr achwynydd yn cadarnhau lle i'w phlentyn, er cwblhau'r ffurflen yn Gymraeg, yn uniaith Saesneg ac yn groes i ofynion safon 4.

Safon 4- Methiant

Safon 50 a 50B- Methiant

Safon 52 a 56- Methiant

Gweithredu Pellach

Safon 4

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam godi ymwybyddiaeth staff o'r angen i anfon gohebiaeth at fwy nag un person yn ddwyieithog ar bob achlysur.

Safon 50 a 50B

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam wirio ei holl e-ffurflenni i sicrhau bod pob ffurflen ar gael yn Gymraeg ac nad yw'r ffurflenni'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 52 a 56

wefan y Cyngor.

3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gymryd camau i sicrhau bod gwasanaethau ar-lein y Cyngor yn cael ei gyhoeddi ar ei wefan yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan gynnwys cwmp lenni a phenawdau ar adrannau o wefan y Cyngor ac unrhyw ffurflenni ar-lein defnyddir gan y Cyngor.

Holl Safonau

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad o'i drefniadau a'i gweithdrefnau a'r modd y mae yn gwirio a phrawf ddarllen gwefannau, ffurflenni ar-lein ac unrhyw broses gofrestru gan sicrhau cywirdeb a chysondeb yn y fersiwn Gymraeg a'r Fersiwn Saesneg o'r un ddogfen.

Yn dilyn cynnal yr adolygiad, rwy'n ei gwneud yn ofynnol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam baratoi papur canfyddiadau a chynnwys adran am y gwersi a ddysgwyd wrth gynnal yr adolygiad a pha newidiadau sydd angen i'w cyflwyno i weithdrefnau'r Cyngor wrth baratoi a gwirio cyhoeddiadau a chwmp lenni ar wefan y Cyngor. Rhaid hefyd cynhyrchu cyngor ymarferol yn egluro wrth staff sut i gynllunio a gweithredu'n Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau o'r fath i'r cyhoedd

Cyngor Sir Gâr

CS1172 Derbyniais gŵyn yn honni bod marciau ffordd newydd yn y Sir yn cynnwys testun Saesneg yn unig. Y testun dan sylw oedd 'Town Centre', 'East' a 'West'.

19/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Roedd hyn yn creu amheuaeth o fethiant i gydymffurfio gyda safon 61. Mae cyfieithiad safonol i 'Town Centre' wedi ei bennu yng nghanllawiau Llywodraeth Cymru. Drwy beidio defnyddio'r cyfieithiad hwnnw, mae'r Cyngor wedi methu cydymffurfio gyda safon 61. Nid oes fersiwn Gymraeg o 'East' a 'West' yn y canllawiau, ac felly nid oes gan y Cyngor hawl i ddefnyddio 'Gorllewin' a 'Dwyrain'.

Mae hyn oherwydd byddai hynny yn groes i'r Ddeddfwriaeth berthnasol, ac felly mae'r Cyngor wedi ei eithrio o ofynion y safon yn unol â pharagraff 25 o Ran 3 Atodlen 1 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015.

Safon 61 – Methiant (Dim gweithredu pellach).

CS1201 Mae'r achwynydd yn honni bod hysbysiad cofrestru etholiadol Cymraeg anfonwyd gan Gyngor Sir Gaerfyrddin yn cynnwys cyfeiriad Saesneg i'w gartref. Darparwyd sgrin-lun o'r hysbysiad dan sylw oedd yn cadarnhau hyn.

Cyngor Sir Gâr

12/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safonau 4 a 6. Yn dilyn derbyn tystiolaeth gan y Cyngor, mae'r ohebiaeth dan sylw yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol am nad yw cyfeiriad yr achwynydd wedi ei nodi yn Gymraeg, a hynny er gwaetha'r ffaith bod stryd cartref yr achwynydd wedi ei gofrestru yn Gymraeg gan y Cyngor. Mae hyn yn groes i ofynion safon 6.

Gan ystyried tystiolaeth y Cyngor, ymddengys mai problem gyda'r cyfeiriadau post a ddefnyddir gan ddarparwyr meddalwedd y Cyngor sydd wrth wraidd yr hyn o fewn cwyn yr achwynydd. Mae hyn tu hwnt i reolaeth y Cyngor.

O ganlyniad, er canfod methiant, ni byddaf yn gweithredu ymhellach nac yn gosod camau gorfodi ar y Cyngor. Byddaf yn gofyn i fy swyddogion gysylltu gyda chwmni meddalwedd IDOX a'r Post Brenhinol am eu hymateb i'r canfyddiadau yma ac i ystyried datrysiaid i'r sefyllfa fydd yn sicrhau cydymffurfiaeth y Cyngor â Safonau'r Gymraeg. Rwyf hefyd yn argymhell bod fy swyddogion yn cynnal ymarferiad i gasglu gwybodaeth gan holl awdurdodau lleol Cymru am eu trefniadau cyfredol wrth baratoi gohebiaeth cofrestru etholiadol er mwyn deall sut mae'r awdurdodau

Ileol yn creu gohebiaeth cofrestru etholiadol yn unol â Safonau'r Gymraeg.

Safon 4 – Methiant
Safon 6 – Dim methiant

CS1202 Derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni fod enwau Cymraeg wardiau etholiadol wedi eu camsillafu ar wefan y Cyngor, a thestun uniaith Saesneg yn ymddangos ar dudalennau oedd yn rhoi gwybodaeth am gynghorwyr y Cyngor. Dyma'r ail dro i'r achwynydd gyflwyno cwyn am y mater yma. Penderfynwyd peidio ymchwilio i'r gŵyn gyntaf yn dilyn ymrwymadau gan y Cyngor i fynd i'r afael â'r mater.

Cyngor Sir y Fflint

11/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Y gofyniad perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw safon 52. Yn yr achos hwn, mae'r dudalen dan sylw ar wefan y Cyngor wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg am y rhesymau nododd yr achwynydd yn y gŵyn, a hynny'n groes i ofynion safon 52.

Safon 52 – Methiant

Gweithredu Pellach

1. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint wirio cywirdeb sillafiad enw pob ward etholiadol y Sir ar ei wefan.
2. Rhaid i'r Cyngor ddsbarthu ei becyn cymorth ar gyfer datblygwyr meddalwedd dwyieithog i bob aelod o staff perthnasol unwaith eto, gan dynnu sylw penodol staff at y gofyniad i sicrhau dylai "ansawdd ieithyddol fod ar yr un lefel ar gyfer y ddwy iaith" (cymal 1.3 y pecyn).
3. Rhaid i'r Cyngor fonitro sampl o 10 dudalen ar ei wefan o fewn blwyddyn, i wirio bod y cynnwys Cymraeg yn gywir yn unol â gofynion safon 52.
4. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-3.

Cyngor Sir Powys

CS1171 Mae dwy elfen i'r gŵyn hon. Yn gyntaf, honnai'r achwynydd

10/04/2024

Canfyddiadau'r Comisiynydd

bod cyhoeddiadau uniaith Saesneg ar system annerch gyhoeddus bws Traws Cymru o'r Drenewydd i Gaerdydd ar 05/07/2023, yn ogystal â cyhoeddiadau ble roedd y Gymraeg yn dilyn y Saesneg ar y system annerch gyhoeddus. Yn ail, honnai'r achwynydd bod y Gymraeg yn dilyn y Saesneg ar sgrin ddigidol y gwasanaeth bws o'r Drenewydd i Gaerdydd.

Y gofynion perthnasol dan sylw'r ymchwiliad yw Safonau 87, 61 a 62. Yn yr achos hon, mae'r Gymraeg wedi cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yng nghyhoeddiadau system annerch gyhoeddus y gwasanaeth bws rhwng y Drenewydd a Chaerdydd, a hynny'n groes i ofynion safon 87. Hefyd, fe driniwyd y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o achos Cymraeg gwallus ar sgriniau ddigidol y gwasanaeth bws, yn groes i ofynion safon 61. Nid oedd methiant fodd bynnag i gydymffurfio â safon 62 gan fod y testun sy'n cael ei arddangos yn ymddangos yn gylchol.

Safon 87 – Methiant

Safon 61 – Methiant

Safon 62 – Dim methiant

Gweithredu Pellach

Safon 87

1. Rhaid i Gyngor Sir Powys greu canllaw neu arweiniad i'w staff a contractwyr gwasanaeth bws sydd yn egluro gofynion safonau 87 mewn perthynas â chyhoeddiadau system annerch gyhoeddus, a thynnu sylw y staff a contractwyr perthnasol at y ddogfen honno
2. Rhaid i'r Cyngor greu gweithdrefn wirio ar gyfer arsylwi cydymffurfiaeth y gwasanaeth bws gyda gofynion safonau'r Gymraeg, gan gynnwys safonau 87 a 61.
3. Rhaid i'r Cyngor wirio cywirdeb enwau sampl o bymtheg aros-fan sydd yn cael eu dangos ar sgriniau ddigidol y gwasanaeth bws T4, o fewn cyfnod o 3 mis. Mae hyn yn berthnasol i aros-fannau ar y gwasanaeth T4 sydd yn disgyn dan gyfrifoldeb y Cyngor yn unig.

Safon 61

4. Rhaid i'r Cyngor wirio cywirdeb enwau Cymraeg pob aros-fan bws ar wasanaeth bws T4 o fewn cyfnod o dair mis, a chywiro unrhyw enwau anghywir sydd yn cael eu canfod. Mae hyn yn berthnasol i aros-fannau ar y gwasanaeth T4 sydd yn disgyn dan gyfrifoldeb y Cyngor yn unig.